Gülen düşünceler

Bernard SHAW

Cezaevinden kaçan bir suçluya halkımız vahşice bir davranış gösteriyor... Oysa adamcağız hapis cezası giymişti, kendini hapsetme cezası değil! Bırakın büyük söz etmeyi, sportmenlik duygusuna azıcık yer versek, yolunu bulunca kaçmanın, bir suçlunun en tabii hakkı olduğunu kabul etmemiz gerektir. Cezaevi idarecilerinin imkânlarını bir düşünün. Halktan alınan bütün o paralar, demir parmaklıklar ve kilitler, nöbetçiler ve silâhlar; zincirler ve duvarlar, öbür yanda, üzerinde kim olduğunu açıkça belirten elbiselerle de yapacağını şaşırmış mutsuz bir insan! Bir de, önüne gelen onu yakalamak için ele vermiş... Suçluların en suçlusu bile olsa, birkaç gün başarısını devam ettirebildi diye, bu yiğidi hep beraber alkışlamalıyız.

★

Her zaman örnek bir kocaydım. En güzel ev hayatı, kadınla erkeğin radyoyu sonuna kadar açıp, gazetelerin arkasına gizlenerek karşılıklı oturmalarıdır. Bu duruma bir ayda gelinir çoğunlukla. Bizimki daha uzun sürmüştü, çünkü o zaman radyo yoktu.

★

Ben, her önemli düşünceyi alaya alıyor muşum gibi davranarak yükselebildim.

Yeni Ufuklar'dan

ESKİ GÜNLERDEN KARİKATÜRLER:

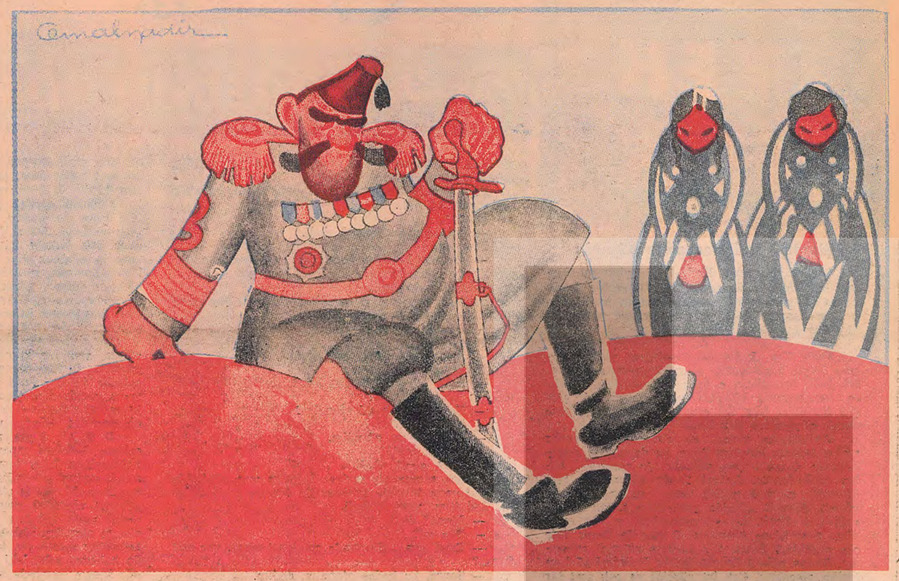

— Sâye-i şahânede hukuk-u nisvâna riyet ederim!.. Binaenâleyh sağ çizmemi birinci haremim, sol çizmemi ikinci haremim hanım çıkarsın!..

(Padişahımızın sâyesinde kadın haklarını tanıdığımdan sağ çizmemi birinci karım, sol çizmemi ikinci karım çıkarsın!..)

DERDİNİ ANLAT

Marko paşa'YA

Çorumdan Bay H.D. soruyor: «Siz eskiden çıkardığınız mizah gazetelerine Markopaşa, Mahmutpaşa, Merhumpaşa gibi paşalı adları koyardınız. Bu sefer neden gazeteniz paşasız oldu?

MARKOPAŞA — Türkiyeyi şimdiye kadar ve şimdi de paşalar idare etmiş ve etmektedir. Yalnız bir kerecik beyler idare etmeye kalktı, onlar da yüzlerine gözlerine bulaştırdılar.

Bizim adımı almamız gereken paşaya gelince, bugünlerde başka işlerle o kadar meşgul ki, biz de Zübük adını almak zorunda kaldık.

Ankaradan bir okurumuz yazıyor:

«Allah ömrünü uzun yazmamıştır inşallah, kayınvaldem dün hediyesi diye bir bel kemeri hediye etmişti. Ben o zaman «Yahu» demiştim «Çocuk mu zannediyor bu kaynanam beni? Bu kemer benim belime olur mu?»

Kaynanam gücenmesin diye kemeri zorla ucuucuna getirip belime takmıştım. O günlerde de sayın büyüklerimiz «Memleketin selâmeti namına kemerleri sıkın!» deyip duruyorlardı. Hadi; dedim, hem kaynanamın gönlü olsun, hem büyüklerimizin dediği olsun, hem de yurtseverliğimi göstereyim. Kemeri sıktım da sıktım; büyüklerimizi dinledim sıktım, bizi düşünenlere inandım sıktım, yurttaşlık görevimi yaptım sıktım. Aradan bir yıl geçmeden, ilkönce belime zorla erişen kemeri, bu sefer belime iki kere dolamaya başladım. Demek sıktıkça kemer uzuyor...

Kovalisyon hükûmeti bütçesinin gerekçesine göre, eksik olmasınlar bizi düşünenlerimiz «Kemer sıkmak vatan borcudur!», «Vatanını seven kemeri sıkar!» demeğe başlayınca, hem de «Kemerin ne kıymeti var, vatan sağ olsun; her şey vatan için deyip vatan aşkıyla hıncımı belimden alıp var gücümle sıktım kemeri, sıktım kemeri... Kemer çat diye kopup da yere yuvarlanmaz mıyım! Doktor geldi, muayeneden sonra,

— Oğlum, senin belin kalmamış, nasıl oldu? dedi.

— Sıkmaktan doktoy bey!.. dedim.

— Vah vah, bel kemiğin kırılmış... Kemeri bırak, pantalon değil, don bile giyemezsin...

Siz söyleyin, şimdi ben ne yapayım?

MARKOPAŞA — Uçkurlu don giyin ve donun uçkurunu boynunuzdan geçirin! Bizi düşünenlerimiz «Vatanını seven uçkurunu sıksın!» derlerse, o zaman ona da bir çâre bulduruz. Uçkuru sık, dişini sıkma!

Basın Sergisi

Hürri Hür Va Yeni Sa AKŞ Millî VATAN

Yeni İstanbul

FİKRET, Galatasaray'da müdürken bir sınıfta gürültü duymuş. Kapıyı açıp iki kişiyi boğaz boğaza görünce:

— Affedersiniz... deyip çekilmiş.

Talebelerinden birinin —galiba Ruşen Eşref'in— anlattığına göre kavgacılar neye uğradıklarını bilemiyerek kavgayı unutmuşlar, büyük bir utanç içinde yerlerine çekilmişler, «yer yarılsa da girsek!» diyecek hâle gelmişler.

Ben de meslek icabı, benzeri olaylarla sık sık karşılaştım ve bir defasında Fikret'in yaptığına yakın birşey yaptım. Kavgacılar oralı bile olmadılar. Arkadaşları da kibarlığın bu derecesine gülmekten kendilerini alamadılar. Tedbirin tekrarlanması pedagoji tesiri yerine varyete tesiri yaptı.

Arif Nihat ASYA

Tercüman

AP.'den ihraçlar için toplanılmıştı. Tabii Tahsin Demiray da vardı toplantıda. ilk konuşmalara başlandı. Fakat isimler henüz açıklanmamıştı. Demiray da huzura taraftar bir kanatta rol almıştı. Her şeye evet diyordu. Fikir beyan ediyordu. Vaktaki isimler teker teker söylenmeğa başlandı ve her isim okunuşta reyini «evet» diye veriyordu.

Kâğıttan bir de Tahsin Demiray!... okununca. Üstadda bir teşâş ve şaşından bomba gibi bir:

— Hayır... fırladı.

Hür Vatan

ÖZDEMİR ASAF'A SORULAR:

S. — İlhama inanır mısınız, ekseriya ne zaman yazarsınız?

C. — İlhama inananlara, inanmıyanlara ilhama inanmam. Ne zaman yazdığım sorusuna gelince; yazdığım zaman yazarım.

S. — Sevdiğiniz bir mısraı söyler misiniz?

C. — «Helvacı dükkânında piyazın yeri yoktur.» Şeyhülislâm Yahya Efendi.

S. — Kendinize bir soru sorup cevabını da verir misiniz?

C. — Ördemir, sana kendine bir soru sor ve cevabını da ver diye sorsalar ne dersin?

— Bir şey demem.

Milliyet

CİDDİ MİSİ:

DÜN gece Yeşilköy Meteoroloji istasyonuna sorduk:

«— Yarın hava nasıl olacak?»

«— Bugünkü gibi!»

«— Yani kar mı yağacak?»

Telefondaki uzman hayretle konuştu:

«— Orada kar mı yağıyor?»

Ciddî ciddî cevap verdik:

«— Evet kar yağıyor!.»

Uzman tekrar sordu:

«— Ciddî mi söylüyorsunuz?»

★★★

C.H.P. Grup Yönetim Kurulu sözcüsü Ali İhsan Göğüş, 27 Mayıs devrimlerine başlıktan bahsediyor, arkadaşlarına misâller veriyordu. Göğüş, «Arkadaşlar, bugün bir Said-i Nürsi memleketi bir uçtan öbür uca dolaşamıyor artık.» deyince, Göğüş'ün arkasından Raşit Ülker şöyle tamamladı:

«Çünkü Said-i Nürsi Mecliste...»

MARAŞ'IN SESİ

İLTİMAS VAR

Geçenlerde yayınlanan bir istatistikte dilencilikte Konya başta gelerek rekor kırmış.

İltimas var hak bizimdir!

Cahit ZARİFOĞLU

Cumhuriyet

Bir yazar, okumak şöyle dursun, yüzünü bile görmediği bir kitabı tenkid edebilir mi? Elbette edemez. Ama bizde öyle mühiş, öyle kudretli yazarlar var ki, görmedikleri kitabı bile tenkid edebilirler; anlayınız, ne kalem kudreti!

Doğan Nadi'nin bir fıkrasından şu parçayı okuyalım:

İŞİN KOLAYI

«Sosyalizm nedir? diye 36 sahifelik bir broşürü, İngilizceden tercüme edip, neşretmişler.

Hakikatte binlerce sahife dolduran koskoca bir sosyalizm felsefesi, anlaşılıyor ki, ancak 36 sahifeye inince Türkiye'ye mal oluyor.

Doğan Nadi hıznı alamamış, ertesi gün de şöyle yazıyor:

Dünkü fıkrada bahsini ettiğimiz «Sosyalizm» isimli İngilizceden tercüme kitap, meğer 36 değil, sâdece 16 sahifecikten ibaretmiş.

Kitap değil, âdeta hap mübarek, Sosyalizm hapı.

Sayın Doğan Nadi «Bir Dakika» bizi dinlemege vaktiniz var mı?

1 — Size üstüste iki gün fıkra yazdırtan kitap, sizin dediğiniz gibi ne 36, ne de 16 sahifedir: 38 sahifedir ve siz dünyada görmediği kitabı bile tenkide muktedir ilk yazarsınız. Sizi candan tebrik ederiz.

2 — Sosyalizm üzerine 16 sayfa da, 16 cilt de birçok kitaplar yazılmıştır. Adı geçen küçük kitabı ise, ünlü bir İngiliz sosyalisti halk için yazmış ve İngiltere'de kimsenin aklına — herhalde akılları olmadığından — neden küçük kitap yazdım diye, yazarı tenkid etmek gelmemiştir.

3 — Bu kitabı Türkiye'de basıp yayanın gücü ancak bu kadarına yetmiştir. Sosyalizm konusunda binlerce sahifelik büyük kitapları çevirip basmayı da, bildikleri birkaç yabancı dil kendilerinden başkasının işine yarayınca güçlü kişilerden rica etmektedir.

Başlıca yazarı:

AZİZ NESİN

SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ YÖNETMENİ

MERAL NESİN

Yönetim yeri: Cağaloğlu, Nuruosmaniye, Gazi Sinan Paşa sok. Nu: 12 — İSTANBUL

Telefon: 22 58 04

PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKAR HAFTALIK SİYASİ MİZAH GAZETESİ.

Yıl: 1, Sayı: 4

26 ŞUBAT 1962

İstanbul'da Güneş Matbaacılık T.A.Ş. de dizilip basılmıştır.

Zübüüüüük

ABONE: Yıllık 25, altı aylık 13 liradır. Yabancı ülkeler için yıllık 50, altı aylık abone 25 liradır. Derginin uçakla gönderilmesi isteniyorsa, ayrıca uçak masrafı abone parasına eklenir.

İLÂN: Beş sütun üzerinden her sütunun santimi 15 liradır.

50 KURUŞ

Ayağını yorganına göre uzat!
Yorganını ayağına göre kısalt!
YORGANCI YORDAN

Zübük

İT KAĞNI GÖLGESİNDE YÜRÜR DE KENDİ GÖLGEM SANIRMIŞ

Eski Türklerde: At, ayrat, silâh...
Yeni Türklerde: Kese, kasa, külâh...

Ne Sağcıyız, ne solcu, futbolcuyuz, futbolcu!

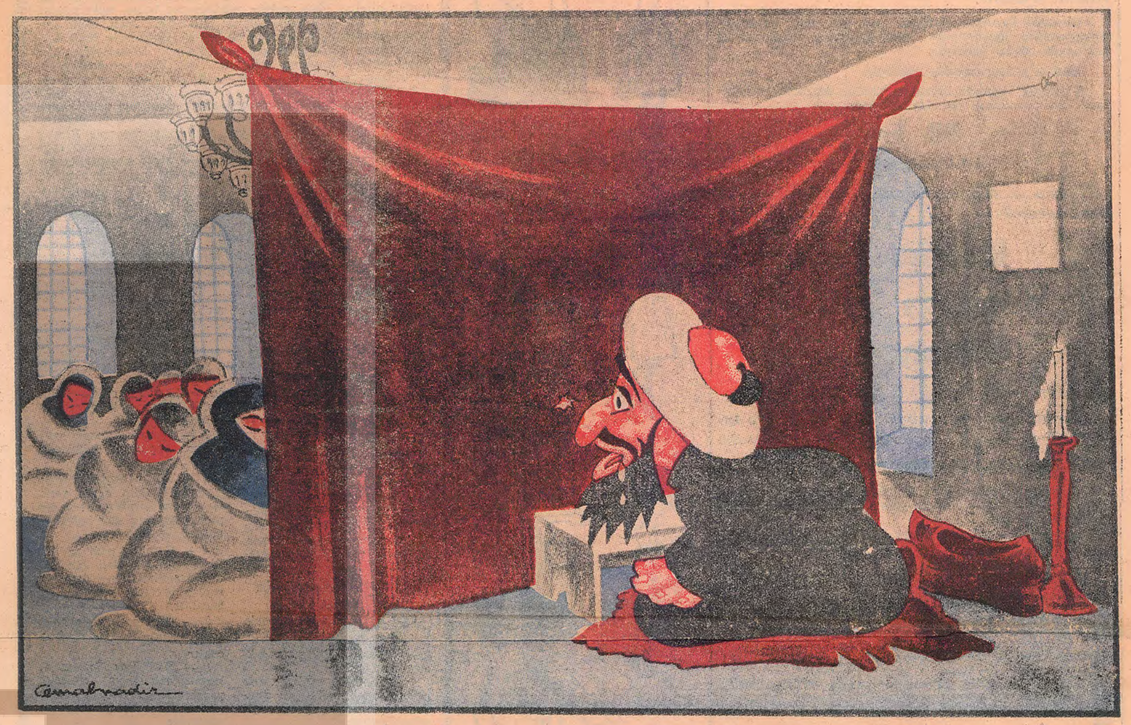

ESKİ GÜNLERDEN KARİKATÜRLER:

— Ey cemaat, başkasının malına gözkoyan neuzübillâh kâfir olur!.

Haşâ huzurdan huzur geldi

Turist olarak gelen Huzur pastırmalı yumurtalarımızı, sucuğumuzu, rakımızı beğendi

Meşhurların bindiği Leonardo Da Vinci Transatlantiği ile memleketimize gelen Mr. Huzur, huzuru kaçtığı bahanesi ile Kapalıçarşıda ancak yarım saat kadar dolaşmışsa da hiç bir şey satın almamış ve memleketimize kırk paralık huzur bırakmadan gemiye dönmüş, bu yüzden büyük bir huzursuzluk yaratmıştır.

Bir muharririmizi ayaküstü huzuruna kabul eden Mr. Huzur, muharririmizin «Memleketimizi nasıl buldunuz?» sualine «Memleket çok güzel velâkin ahali huzursuz» cevabını vermiştir.

İstanbul Radyosundan «Bir lâhza huzur almağa geldim Kalamıştan» şarkısı okunurken muharririmizin «Memleketimizde en çok neyi beğendiniz?» sualine de Mr. Huzur «Memleketinizde en çok pastırmalı yumurtalarınızı, bir de sucuğunuza hayranım... Rakınızı da çok beğendim!» cevabını vermiştir.

«Amerika bize biraz huzur gönderecek mi?» sualine ise Mr. Huzur'un bıyık altından gülmesi siyasî çevrelerde büyük bir memnunluk ve huzur yaratmıştır.

BAŞYAZI

Batılaşmak

Ramazan oğlu MURTAZA

BUGÜN her zamankinden daha fazla batılaşmak ihtiyacında bulunuyoruz.. Ancak genç nesil bu batılaşmak tâbirini yeni bir şey zannetmektedir. Halbu ise ki, çok eski tarihlerden beri bizde batılaşmak yardır ve biz uzun zamandan beri batılaşmaktayızdır.

ŞUNU hatırdan çıkarmamalıyız ki, başımıza her ne dert ve belâ gelmiş ise, hep mâziyi inkar, örf ve âdetlerimizi ihmal edişimizden gelmiştir. Gençler maalesef bilmiyorlar ki, batılaşmak bizim an'anelerimiz arasındadır. Ve hattâ Temcid kitabında dahi, batılaşmanın yeri vardır.

Bu kelimenin aslı «batılaşmak» olmayıp «batileşmek» tir; batılaşmak, batileşmekten galattır. Malûm olduğu üzere batileşmek, ağır olmak, yavaşlamak mânasına gelmektedir.

HER şeyimizi olduğu gibi, güzel lisanımızı da berbat ettiler. «Batileşme» nin zarafeli nerde, ağzı doldura doldura söylenilen «batılaşma» nın kabalığı nerde?

Evet, biz eskiden beri batileşmekteyizdir, gayret edersek daha da pek çok batileşeceğimiz muhakkaktır. Batı'ye dönmekten başka bir çâremiz yoktur ve de ancak batileşerek kalkınabiliriz. Bu sebebe mebnidir ki, her vatandaş hiç durmadan batileşmelidir.

MALÛMDUR Ki, eskiden pederlerimiz ellerinden tesbihi eksik etmez ve otururlukten yerden «Ya sabur, ya Hafız, ya Fettah!..» diye gayet batı bir şekilde tesbih çekerlerdi. Bugün ise batileşebilmemiz için rahat bir koltuğa iyice gömülüp hiç kıpırdamadan, eski «Ya Hafız, ya sabur» yerine, şimdi de,

— Ya kalkınalım, ya kalkınalım! diye zikretmeliyiz.

Bir kimesne her sabah kemerini iyice sıkarak, rahat bir yerde güzelce batileşip elinde tesbih «Ya kalkınalım, ya kalkınalım!» deyu bin kere söylese, bi iznillah, batileşerek cümle dertlerinden halâs bula, âââmîin!..

Ramazanın imdada gelmesiyle Doğudaki kıtlık önlendi

İki aydan beri süren Doğu bölgelerindeki kıtlık, on bir ayın sultanı mübarek Ramazan ayının gelmesiyle önlenmiş bulunmaktadır. Doğu bölgesi halkı, esasen Ramazanda oruçlu olduklarından kıtlığı farketmemektedirler. Mübarek Ramazan ayının kıtlık günlerine rastgelişini, kovalisyon çevreleri mesut bir tesadüf olarak telâkki etmektedirler.

Kendisiyle konuştuğumuz bir yetkili, Zübük için özel olarak şu demeci vermiştir:

«Ne Amerikadan, ne Almanyadan, ne de İngiltereden... Asıl yardımı biz Allahtan görmekteyiz. Ramazanın kıtlığa rastgelişi de Allahın iktidarımıza bir lûtfudur. Her işimizin Allaha kaldığı bir sırada mübarek Ramazan imdadımıza yetişmiştir. Allah sayesinde ve evvel Allah Ramazan vesilesiyle şu kıtlığı da bir atlatırsak, inşallah ondan sonrasına Allah kerimdir. Dağına göre kar veren Allahın izniyle, inşallah bu kıtlığa da geçiştirmiş sayılabiliriz. Kovalisyonu bozmak için çalışanlar şunu bilsinler ki, Allah bizimle beraberdir.»

Muhabirimizin «Bizimle beraberdir» den ne kastediyorsunuz sorusuna, sayın yetkili zat «yani kovalisyon» demiştir.

BÜYÜK YARIŞMA

Zübük Gazetesi okurları arasında bir yazı yarışması açmıştır.

Herkesin başından gülünçlü pek çok olay geçmiştir. Yakınlarınızın, dostlarınızın, tanıdıklarınızın başlarına da çok komik olaylar gelmiştir.

Bunları yazıp gazetemize gönderin.

Yapılacak seçmede beğenilen yazılar Zübük'te yayınlanacak, her yayınlanan yazı için yazarına

50 lira

ÖDENECEKTİR

Ayrıca yayınlanan bu yazılar arasından yapılacak seçmede:

Birinciye 500

İkinciye 300

Üçüncüye 200

lira verilecek!

Dördüncüden onuncuya kadar yüzer lira tutarında çok değerli kitaplar armağan edilecektir.

YAZILARI KİMLER SEÇECEK?

Yayınlanan yazıları yine okurlarımız kendileri seçecekler dir. En çok oy alma sırasına göre yazılar değerlendirilecek ve derece alacaktır.

En iyi, en güzel yazıya oy vermiş olan bütün okurlarımıza altı lira tutarında kitap armağan edeceğiz.

YARIŞMAYA KATILACAK YAZILARDA ARANAN KOŞULLAR:

1. Başka dilden çeviri olmayacak.
2. Daha önce yayımlanmış olmayacak.
3. Yazılar, daktilo ile, kâğıdın bir yüzüne yazılmış olacak. (Çok okunaklı elyazısı da olabilir.)
4. Her yazı, 800 kelimeyi aşmıyacak.
5. Sizin başınızdan, ya da başka birinin başından geçmiş güçünçlü olaylar, hikâye biçiminde yazılmış olacak.
6. Mizah yazısı olacak.
7. Yazının altına açık ve doğru ad ve adres yazılacak.

HERKES BU YARIŞMAYA KATILABİLİR

Bekliyoruz, yazılarınızı gönderiniz. Kısa zamanda beğenilen yazılarınız Zübük'te çıkacaktır.

Geçmiş Zaman Olur ki,

KIRMIZI

Durmadan «Batı, batılaşmak... batılaşacağız!» deniyor ya, çok doğru; biz nasıl olsa Allahın izniyle batılaşacağız günün birinde... Bugün bizim geçmekte olduğumuz yollardan, batılılar çoktaaaan geçmişler. «Alman halkının Âmentüsü» adlı kitaptan alınmış olan aşağıda snuduğumuz belge, tıpkı tıpkısına bizim bugünkü durumumuzu anlatıyor. Ama bizim bugünkü durumumuzu anlatan bu belge, Almanların 1848 deki durumlarını göstermek için yazılmıştır.' Demek ki, bizim bugünümüz Almanların 1848 yılı... Geri kalışımız diyoruz ya, bu hesapça batıdan 114 yıl geri kalmışız. (Böyleyse, buna da çok şükür!)

19 uncu yüzyıl Avrupasında cumhuriyetçiler kendi renkleri olarak kırmızıyı seçmeşlerdi. Avrupa krallıkları için cumhuriyet çok tehlikeliydi. Bugün inanılması zor ama Prusya Krallığı, bir kanun çıkararak cumhuriyetçilerin rengi olan kırmızıyı yasak etmişti; evet, gerçekten böyle olmuştu, bu bir tarihi olaydır. Prusya'nın o zamanki bir mizah gazetesi de bu yasaklamayla alay etmişti. Ne var ki, bu mizah dergisi yasaklamayla alay edebilmek için, olayı başka bir ülkede geçmiş gibi göstermek zorundaydı. Alman mizah dergisinin seçtiği bir başka ülke neresidir dersiniz? Pek şaşılacak ve kehanet gibi birşey ama, Türkiye...

1848 de Almanya'da olanlar, aşağı yukarı bugün de Türkiye'de olmaktadır: Kibrit kutularının üstündeki resime Stalin'in yüzüdür demediler mi, bunu gazetelerde yazmadılar mı?

Yön dergisinin «YÖN» yazısını orak çekiçe benzetip, bunu da gazetelerinde yazmadılar mı?

Bir çikolata fabrikası, çikolata kutularının içine bütün dünya milletlerinin bayraklarının resimlerini koyuyordu. Bu arada elbette Sovyet bayrağı da vardı. Bu yüzden fabrika sahibini, komünizm propagandası yapıyor diye tevkif edip mahkemeye vermediler mi?

Bütün bu gülünçlüklerin adı, komünizmle mücadeledir. «Alman halkının Âmentüsü» adlı kitaptan türkçeye olduğu gibi çevirdiğimiz yazıyı sunuyoruz:

1848 yılında Prusya Krallık hükümeti, kırmızı renkteki her türlü bayrakları ve cumhuriyetçi hareketin kırmızı renkteki bütün sembolerini yasak etmiştir. Bunun üzerine, «Kladderadatsel» adlı mizah gazetesinin 34 üncü sayısında (1848) şu yazı çıkmıştır:

Türk hükûmetinin emri

Cumhuriyetin kırmızı renkli bütün sembollerini ve sembolik hareketlerini yöetmek için bundan böyle şu yasaklara uyulacaktır:

1 — Kırmızı renk süresiz olarak yasak edilmiştir, bundan böyle hiçbir yerde görülmiyecektir.

2 — Ebemkuşağında artık yalnız beş renk bulunacaktır.

3 — Bütün kuşlar kırmızı tüylerini döküp başka renkte tüylere bürünmezlerse hemen yakalanıp dar kafeslere hapsedilecektir.

4 — Cumhuriyetin en tehlikeli sembolü olan kan, bütün demokratların damarlarından hacamat yoluyla alınacaktır.

5 — Kızıl saçlı ve kızıl sakallı [illegible] üstüraya kazınacaktır.

6 — Kadınlara, kızlara da kırmızı kordelalar, elbiseler yasak olduğu gibi, utanarak yüzlerinin kızarması da hoş görülmez.

Hayali Beş Para Etmez!

ÇİN MİZAHI

BUDA HEYKELİ

Yaşlı nine her gün evindeki Buda heykelciklerinin önünde diz çöker, yerlere kapanır, yakarır ve onlardan yardım dilerdi.

Bir gün torunu sordu:

— Nine, bu topraktan heykelciklere nasıl inanıyorsun?

Nine sert sert çıkıştı:

— Sus!.. Kapa ağzını, çarpılırsın... Sözlerini Buda'lar duyarlarsa kızarlar...

Ninenin evde bulunmadığı bir gün, çocuk ağaç dalından yaptığı atla oynarken Buda heykelciklerinden birine çarpıp kırdı. Nine eve dönüp de durumu görünce çıkıştı:

— Buda'yı neye kırdın bakayım?..

— Ben kırmadım nine, sen dışarı gidince, Buda'lar birbirleriyle döğüştüler, biri düştü kırıldı.

Bu cevaba öfkelenen nine,

— Yalan söylüyorsun? diye bağırdı, çamurdan Buda'ar nasıl döğüşebilirmiş...

Çocuk,

— Nineciğim, dedi, döğüşemezlerse nasıl kızarlar?..

FELSEFE

Üniversitede filozofi okuyan bir genç tatilde evine dönmüştü. Babası oğlunu sevinçle karşıladı ve bir güzel yemek hazırlattı. Bol bol yenilip içilirken baba sordu:

— Üniversitede ne okudun, anlat bakalım...

— Felsefe okudum baba...

— Iyi... Ne işine yarayacak bu felsefe?

— Felsefenin çok yararı var baba. Örneğin soframızdaki şu kızarmış horozu ele alalım. Gelişigüzel insanlar için bu basbayağı somut bir horozdur. Biz felsefeciler içinse, burda iki horoz vardır; biri somut horoz, biri de soyut horoz...

— Senin felsefenin bu kadar da işe yaradığını bilmezdim doğrusu... Öyleyse somut horozu ben yiyeyim, soyut olanını da sen ye!

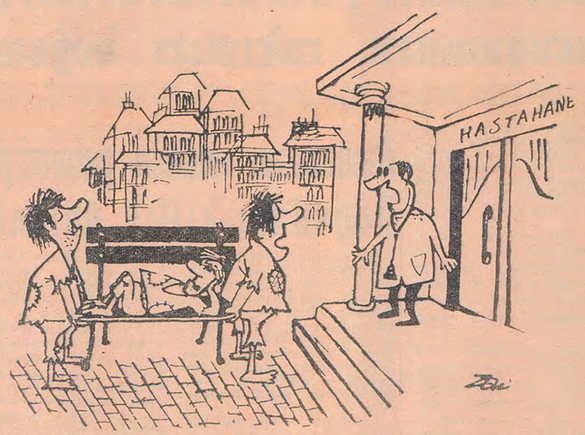

— Boş yatak yok diyen siz değil miydiniz doktor?

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI VAKFI TÜSTAV ARŞİVİ

TEK DELİK

AZİZ NESİN'İN ROMANI

Şimdiye kadar çıkanların özeti :

Cezaevi, Paşazâde Ferit Beyin yine yakalandığı haberiyle çalkanmaktadır. Paşazâde Ferit Beyin iki yüzü aşkın sabıkası vardır. Yakalandığı haberi gazetelerde çıktığının ertesi günü Ferit Bey cezaevine gelmiştir.

⁂

Ferit Bey, koğuştaki yatağına gelip oturmuş, başka bir tutuklu gence hayatını anlatıyor. Bu ünlü dolandırıcı o kadar çok değişik kılıklara, başkalarının kimliklerine girmiştir ki, gerçek benliğini bile unutmuştur da, kim olduğunu ancak düşününce hatırlar.

Anlattığına göre, en olmayacak, önemsiz şeyler insanın hayatını iyiye, ya da kötüye değiştirebilir. Onun başına gelenler de şambabası tatlısı yüzündendir. Askeri lisede öğrenciydi. Her öğrenci mutbak nöbeti tutar ve ona Nöbetçi efendi denirdi. Okulda şambabası tatlısı verileceği gün, Ferit, bir arkadasından nöbeti satın alma pazarlığına girmiştir. O gün de Omuz Tahsin dedikleri Şamlı bir yüzbaşı nöbetçi subaydır. Ondan nöbeti Balyoz Hakkı dedikleri yüzbası teslim alacaktır. Çok iyi yürekli ve çok sert bir adam olan Balyoz Hakkıdan öğrenciler çok korkmaktadırlar.

★

— Kendin bilirsin! dedim.

Boru Burhan,

— Pekiy, öyle olsun... dedi.

Çengel Şahin,

— Biz karışmayız! dedi.

Kavanoz Basri bu sözlerden korkmuştu,

— Ama bugün şambaba var, dedi, gece bana da şambabası getirirsen nöbetimi sana bırakırım.

— Ne kadara?

— Oş tane şambaba...

— Pekiy...

Kavanoz Basri on şambabaya nöbetini bana sattı. Gündüzden, bir sepi hazırlamış, böbrek, yürek, ciğer kizartmalarını, üç karavana dolusu şambabasını gizli yerlere saklamıştım.

O gün de mektebe, Askeri Mektepler Müfettişi olan bir paşa gelmişti. Kimya dersinde paşa bizim sınıfa girdi, arkasında müdürümüz, daha da başka zabitler...

Kimya hocamız,

— Dikkaaat!.. diye bağırınca hep birden rap diye ayağa kalktık.

Paşayı görünce bütün arkadaşlar şaşıp kaldı. En çok şaşıran da bendim. Olur şey değil, paşa tıpkı tıpkısına bana benziyor, daha doğrusu ben ona benziyorum. İnsan birbirine benzerse, işte ancak bu kadar benzer. Daha önce söylediğim gibi, ben o zaman yaşımdan büyük gösterirdim, topluca tombalak bir delikanlıydım. Paşa da tıpkı tıpkısına benim gibi, kısarak, tombalak, yanakları al al, yaşından çok genç görünen bir adam. Sanki aramızda on yaş varmış, gabey kardeş gibiyiz.

Paşa yanıma gelip de, şu olacağa bakın, bana bir şeyler sormaz mı!..

Hocaya,

— Ne anlatıyordunuz? dedi.

Kimyacı,

— Hamızı kibritin istihracını anlatıyordum, deyince paşa bana döndü:

— Kalk bakayım...

Parmağı göğsümü uzanmıştı. Derste bir şey sorulunca her zaman yaptığım gibi,

— Ben mi efendim? dedim.

Paşa,

— Sen, sen!.. Evet, sen! dedi.

Kalktım.

— Söyle bakayım, hamızı kibrit nasıl istihraç ediliyormiş?

— Hamızı kibrit mi efendim?

— Evet...

— İstihracı mı efendim.

Paşa sert,

— Evet, evet!.. dedi.

Geçmiş zaman bir şeyler söyledim ama, söylediklerim, hamızı kibritin istihracıyla hiç de ilgili değildi. Anlattım, paşa dinledi.

— Sonra? dedi.

— Ben mi?

— Tabii sen... Karşımda senden başkası var mı? Sonra?

— Sonra, bu kadar efendim, dedim.

Kimyacıya dönüp sordu:

— Anlattıkları doğru mu?

Kimyacı, paşanın bilip bilmediğini sezebilmek için bir süre gözlerinin içine baktıktan sonra, ölü bir sesle,

— Doğru... dedi.

Paşa, bana,

— Daha iyice pişirememişsin, dedi, kemküm ediyorsun, iyice pişir!

Sevincimden,

— Başüstüne paşam! diye bağırdım.

Paşa kapıya yönelince, kimyacı bir «dikkaaat!» daha çekti.

Paşa gittikten sonra kimya hocamız,

— Allah Allah... dedi, paşa akraban mı?

— Hayır efendim...

— Tevekkeli insanlar çift yaratılmış demiyorlar, amma da benziyorsun...

Akşam olmuştu, yoklama borusu çaldı. Orta bahçeye dizildik. Omuz Tahsin,

— Beş şavuus!.. diye bağırdı.

Nöbetçi efendi kim olursa olsun, ona başçavuz derdi.

Koşup gittim.

— Beş şavuus!

— Buyur yüzbaşım...

— Tramfetaa çaldı mii?

— Çaldı yüzbaşım...

— Heb sıralar yandi mii?

— Yandı yüzbaşım!

— Heydi yellâh...

Yoklamadan sonra yemekhaneye gridik. Yemek yenildi, herkes dershanelere çekildi. Yat borusu çaldı. Ben mutbaktayım. Arkadaşlar koğuşlara gittikten bir saat kadar sonra şambaba karavanasının klupларından iki elimle tutup mutbaktan çıktım. İlkin şambaba karavanasını koğuşa çıkaracak, arkadan da mutbaktaki ciğer kavurması, böbrek, yürek kızartmalarını taşıyacaktım. Omuz Tahsin nöbeti Balyoz Hakkıya devretmiş olduğu için, Hakkı yüzbası elimde karavanayla görecek diye ödüm patlıyordu. Koridorların köşebaşlarında, merdiven altlarında siper alıp etrafı kolaçan ediyor, görünürde kimse yoksa, ses soluk duyulmuyorsa ayaklarımın ucuna basarak yürüyordum. Koridorun ucunda bir karaltı görsem, o karaltı çekilene kadar bekliyordum.

İkinci kat koridorundan merdivenlere çıkacağım sırada, açık bir kapıdan içeride elektrik yandığını gördüm. Burası her zaman kapalı durur, müfettiş, misafir falan gelirse bu kısımda kalırdı. Biz talebeler o koridordan işlemezdik. Ben o gece, her zamanki merdivenlerden değil de, kimseye görünmiyeyim diye oradan gelmiştim.

Evet, bir başka merdiven, bir dönemece sapacakken öbürüne sapmak bile insanın hayat yolunu değiştiriyor. Eğer ben o gece, her zaman işlediğimiz merdivenden çıksaydım, bugün sabıkası iki yüzü aşmış Paşazâde Ferit olmayacaktım da, belki bugün bir general emeklisi olacaktım. Aksilik mi, nedir bilmem, sanki içimden biri beni dürtü; inanınız ki elimde olmadan açık kapıdan ışıklı salona başımı uzatıverdim; merak mı, tecessüs mü, nedir bilmem... Bir de baktım, salondaki bir sandalyenin üstünde, gündüz kimya dersinde bizim dersaneye gelen, bana da bir şeyle soran müfettiş paşanın elbisesi sandalyenin arkalığına asılmış. Paşanın pantalonuyla ceketi sandalyenin arkalığında, şapkası, bastonu da sandalyenin üstünde... Salondan başka bir odaya geçiliyor, her halde burası da yatak odası olacak... Paşa elbiselerini salonda bırakıp yatak odasına geçip uyumuş olacak, salon kapısını da nedense aralık bırakmış, belki de unutmuş...

Elimde şambaba karavanasıyla salona girdim, paşanın elbiselerinin yanına gittim. Apoletindeki yıldızlar, yaldızlar, sırmalar, pantalonundaki kırmızı zıh gözlerimi aldı. Şambaba dolu karavanayı elimden yere koyup, paşanın apoletlerini ellemeğe başladım. Aradan bunca yıl geçti, hâlâ bunu neden, niçin yaptığımı bilemiyorum. Ben de paşa olmak istiyordum, olacaktım da... Belki bu istek içimden beni zorlamıştı böyle yapmaya, bilemiyorum.

Nasıl olduysa birden, paşanın elbiselerini giymek aklıma geliverdi. Paşaya benziyordum. Bir de elbiselerini giyersem, koğuşlara girer, arkadaşları korkutur, sonra da onlarla alay ederdim. Hemen elbiselerimi oracıkta çıkarıp, paşanın elbiselerini giydim. O anda yatak odasından paşa çıkıverirse ne olur diye düşünmek hiç mi hiç aklıma gelmemişti. Koğuşlardaki arkadaşlarla biraz alay edip, yine paşanın elbisesini yerine koyacaktım.

Arkadaşlar tanımasınlar diye paşanın şapkasının güneşliğini iyice gözlerimin üstüne indirip yüzümü kapadım. Karavanayı sandalyenin üstüne, çıkardığım elbiseleri de sandalyenin altına koyup koridora çıktım. Ortalıkta çıt yoktu. Koğuşların bulunduğu koridora sapınca çocukların gürültüsü gelmeğe başladı.

(Arkası var)

Enciclopedia dell'umorismo

Aziz Nesin

di Rekin Teksoy

Dimessosi dall'esercito a venticinque anni, dopo aver prestato servizio da ufficiale per otto anni circa, fece il droghiere, il giornalaio, il contabile e il fotografo, restando così dimostrato che tutto il mondo è paese se è vero com'è vero che ingegni brillanti prima di Ferit una posizione con la persona, devono ripetere pieghevoli a tutti i mestieri per abbracciare il lunario.

Aziz Nesin, però, aveva cominciato a mandare articoli e giornali e riviste anche quando scattava e sviluppava fotografie per tenere a tenerezza i conti di un bottegaio. La sua carriera di scrittore professionista ha inizio nel 1944 e da allora i più importanti quotidiani e periodici della Turchia hanno tutti accolto articoli, interviste racconti e romanzi di questo scrittore senza pelli sulla lingua.

Attualmente la firma di Nesin appare su riviste americane, tedesche, greche, bulgare, jugoslave, polacche, ungheresi, cecoslovacche.

Quattro suoi libri, tra cui «Coda di cane» e «L'asino morto» che hanno raggiunto rispettivamente la tiratura di 75.000 e di 110.000 copie, sono stati pubblicati anche nell'U.R.S.S.

Aziz Nesin è il miglior umorista turco vivente.

Nel '56 e nel '57 partecipò a due concorsi internazionali di umorismo in Italia; tutt'e due le volte premiato.

AZIZ NESIN

Nato a Istanbul nel 1915, ha all'attivo due fiabe satiriche, due opere teatrali, tre romanzi e molte raccolte di novelle umoristiche. In tutto, sono già 35 i libri da lui dati alle stampe, molti dei quali tradotti in più lingue.

da:

PERCHE «POCO SVILUPPATO»?

Presidenza ha ragione di non sentirsi tranquilla, dato che da quattro mesi siamo privi di ogni sua notizia. In attesa di un sollecito riscontro distintamente la salutiamo

Cart Found

28 aprile 1958

Gentlemen,

Vi ringrazio per la V/ del 24 u.s. dolente di non avervi potuto scrivere prima. De

5 maggio 1958

Dear Gentlemen,

Il primo maggio, giorno in cui avete redatto la V/ ultima, mi ripromettevo di avere un colloquio col signor Sitki, ma ricorrendo il primo maggio in Turchia la Festa della Primavera non mi è stato possibile ottenerlo. Comunque, non ho lasciato di star dietro alla detta personalità, che conto di poter visitare

Türk Mizahı sınırlar dışında İTALYA'DA

Avrupa'nın en büyük mizah dergilerinden biri İtalya'da çıkan İl Travasso'dur. İl Travasso bir Mizah Ansiklopedisi hazırlamış, her sayfasını her ulusun ünlü mizahçılarına ayırmıştır. Türki'den de Aziz Nesin bu Ansiklopediye alınmıştır. Klişede, Mizah Ansiklopedisinde Aziz Nesin bölümünden bir parça görülmektedir. Burada yazarın biyografisiyle «Bir Koltuk Nasıl Devrilir?» adlı hikâyesi vardır.

RAMAZAN KAÇ AY?

Denizlinin Çal ilçesinin bir köyünden hiç dışarı çıkmamış olan yaşlı bir kadın, bir Ramazan günü Çal'a gelir. Çal'ı görünce şaşar kalır. Çal'lılara sorar:

— Sizin burda Ramazan kaç gün?

— Otuz gün... derler.

Yaşlı kadın büsbütün şaşırır,

— Biz o küçücük köyde otuz gün oruç tutalım da, siz bu koca Çal'da otuz gün oruç tutmağa hiç sıkılmaz mısınız!.. Kasabanıza göre, sizin Ramazan hiç olmazsa birkaç ay sürmeli... der.

Doğu bölgelerinde de Ramazan yazağ kadar sürse, şu kıtlığı savuştururduk ya...

SALATALIK MI?

Bunca patırtı, gürültü, miting, toplantı... Anayasa adına kimsenin birşey dediği yok.

Ankarada iki yüz öğretmen, gerici kıpırdanışlara karşı bir yürüyüş, hem de sessiz yürüyüş yapacak oldu, kafalarına coplar indi, Anayasa gitti, yerine babayasa çıktı.

Bizim bildiğimiz, hocanın vurduğu yerde gül biter. Ya hocaya vuran yerde ne biter?

— Efeoem... anlıyamadım, birşey mi buyurdunuz?

TÜSTAV ARŞİVİ

BIYIKLAR KONUŞUYOR

Hüzeyin Korkmazgil

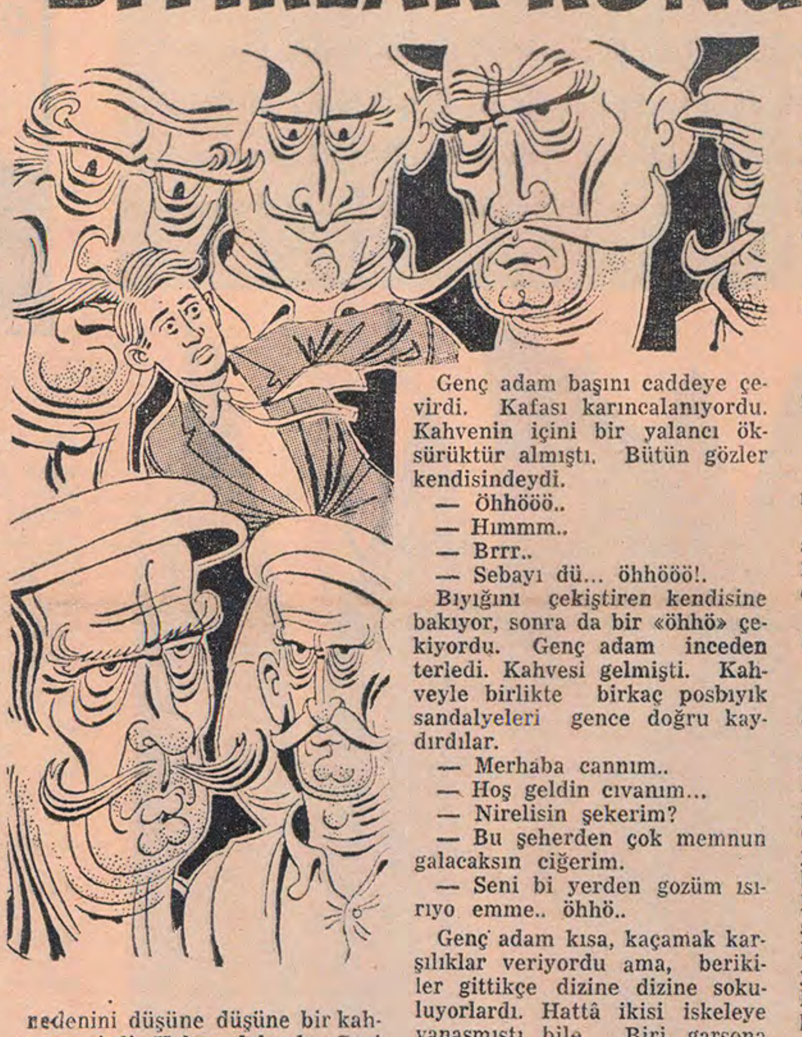

KARŞIMDA bir genç oturuyor, gül yaprağı dudaklarının üstünde kocaman bir bıyık; anlıyacağınız, posbıyık... Ben bu genci birkaç ay önce sinden tanıyordum. Sabahtan akşama kadar vitrin önlerini aşındıran, her sabah sakal, on günde bir saç traşı olan, ütülü, kolalı, püfpüflü, çıt-çıt efem bir çocuktu bu. Yanılıp da yanındakinin koluna girmezdi ki ceketi kirlenmesin diye. Aynaya bakmaktan zamanı kalmazdı ki birşeycikler okusun.

İşte bu çocuk şimdi kocaman bir bıyık bırakmış, ütüyü kolayı bir yana atmış, kasketini yana yıkmış, Hacı Mustafağa gibi oturuyor karşımda. Dört, beş aydır Doğu illerimizden birinin bir köyünde öğretmenlik yapmaktadır. Hani, beş ay önceki kendi resimlerinden birini görse, gözlerine inanamıyacağına senet verebilirim.

***

Karşımda oturmuş, gördüklerini anlatıyor. Bense onun, içinde dağlar oynaşan gözlerinden bir Orta Anadolu iline giriyorum. Yıllar öncesi... Mevsim güz. Merkezdeki otellerden birinin kapısında genç bir adam durdu; kumraldı, şıktı, şapkasızdı. Dalgalı saçları kulaklarını örtüyordu. Yüzü solgun, duru mavi gözleri çekik, yapısı incecikti. Yeni traş olmuştu, bıyıksızdı. Bıyıklı bir otel yazıcısı karşıladı kendisini:

— Buyrun beyim..

Camekânlı odada posbıyıklı bir adam oturuyordu. Gerdanını kırıp doğruldu:

— Buyrun beyim..

Genç adam odasını öğrendi, valizini bıraktı, çıktı otelden. Otelin kapısında bıyıklı bir kundura boyacısı oturuyordu:

— Parlatalım ağabey..

Sağ ayağını koydu boyacının sandığına. Sol kunduraya cilâ süren boyacı:

— Gaç gızınız var ağabey, diye alttan yukarı baktı.

Genç adam şaşırmıştı:

— Evli değilim, dedi.

Boyacı, cilâlı parmaklarını posbıyığında gezdirdi:

— Hayır, onu demedim. Oyuncu gızları sormuştum. Sen tiyatora patronu değel misin?

Genç adam şaşırmıştı:

— Yoo, ne münasebet!..

Boyacının parasını verip ayrıldı oradan. Caddeye yukarı çıkmağa başladı. Yanından geçen iki bıyıklıdan biri ötekini dürttü:

— Şefdeli..

— Okgası gaça acep?

Genç adam hiçbir şey anlamadı bundan, dik dik baktı, o kadar... Caddeden gelip geçenlerin hepsi de bıyıklıydı. Dükkânların, mağazaların içindekiler, kapısındakiler hep bıyıklıydılar. Faytonlar, taksiler, kamyonlar bıyıklılarla doluydu. Genç adam nereye baksa, kimi görse, gözlerine ilk takılan şey, bıyık oluyordu. Hiçbir yerde bu kadar çok bıyık görmemişti. Bunun nedenini düşüne düşüne bir kahveye girdi. Kahve doluydu. Geri dönecekti, fakat bıyıklı bir garson,

— Buyrun beyim, yer var, dedi.

Sonra ocaklığa doğru ünledi:

— Onsekiz yaaaap! Okkalı biiiir!

Genç adam camın önündeki boş masaya oturdu. Kahvedekilerin hepsi de bıyıklıydı. Bir kendisi bıyıksızdı. Sıkılmağa başladı. Hem böylesini hiç görmemişti bıyığın. Çoğu cıgara isiyle sararmış koca koca bıyıklar. Az sonra bir başka bıyıklı garson geldi. Genç adam yumuşak bir sesle:

— Şekerli bir kahve, dedi.

Garson anlamamış gibi iki adım daha sokuldu:

— Şekerli mi dedin?

— Evet evet, şekerli bir kahve..

Garson bıyığını sıvazlıyarak doğruldu:

— Yap biiir, şekerli olsun!

Bir anda bütün gözler genç adama çevrilmişti.

— Kime lan o?

— Görsek şunu bir?

— Nirde o yavru?

— Şekerli içeni sevsünler..

Birkaç masadan garsonu çağırıp sordular.

— Kim içiyo bunu canım?

— O şekerli didiğin hangısı yiğidim?

Genç adam başını caddeye çevirdi. Kafası karıncalanıyordu. Kahvenin içini bir yalancı öksürüktür almıştı. Bütün gözler kendisindeydi.

— Öhhööö..

— Hımmm..

— Brrr..

— Sebayı dü... öhhööö!.

Bıyığını çekiştiren kendisine bakıyor, sonra da bir «öhhö» çekiyordu. Genç adam inceden terledi. Kahvesi gelmişti. Kahveyle birlikte birkaç posbıyık sandalyeleri gence doğru kaydırdılar.

— Merhaba cannım..

— Hoş geldin cıvanım...

— Nirelisin şekerim?

— Bu şeherden çok memnun galacaksın ciğerim.

— Seni bi yerden gozüm ısırıyo emme.. öhhö..

Genç adam kısa, kaçamak karşılıklar veriyordu ama, berikiler gittikçe dizine dizine sokuluyorlardı. Hattâ ikisi iskeleye yanaşmıştı bile. Biri garsona seslendi:

— Gel oğlum... Beye benden

GEÇİM SIKINTISINDAN BUNALAN BİR VATANDAŞ İNTİHAR ETTİ. (Gazeteler)

YAZISIZ!

okkalı bir şekerli yap!

Öteki, Hanımeli paketini uzattı:

— Yak bakalım guççük beğ, buyur... Helâl ossun bu zenaat sana. Çok memnun galacaksın bizim şeherden.

— Bu yollar helâl ossun civanım...

Genç adam iyice tedirgin olmuştu. Ne karşılık vereceğini, ne diyeceğini, nasıl bakacağını, nasıl susacağını bilemiyordu. Bir titremedir aldı gövdesini. Ne demek istiyorlardı bunlar? Allah Allah, bıyıksız erkek yok muydu bu şehirde? Bu ne biçim şehirdi be? Birden yanı yöresi bıyıklılarla çevrilmişti. Biri,

— Gumaşın da gözel gumaşmış, diye gencin bacağını okşadı.

Öteki,

— Istanbullusun herhal, ellerinden belli, dedi, elini okşadı.

Bir başkası,

— İnşallah çok galursun, dedi rampa etti.

Genç adam çıldıracaktı nerdeyse. Aptal aptal bakınıp duruyordu çevresine. O sandalyesini çektikçe, berikiler yanaşıyorlar-

içindeydi. Birşey de diyemiyordu. Kimbilir, belki buralarda âdet böyleydi. Pot kırmaktan ödü kopuyordu. Bir ara bütün cesaretini topladı, kalktı:

— Müsaade eder misiniz...

Posbıyıklılar gözettiler birbirlerine:

— Gulegule cannım..

— Gulegule şekerim..

— Gulegule ciğerim... Gene buyur yiğidim..

— Öhhöö..

— Hımmm.. brrr.

— Adını bağışla hele tosunum?

Genç adam kendini dışarı güç attı. Ağlamak geliyordu içinden. Kör gibi yürürken birine tosladı.

— Icık önüne bak hanım evlâdı..

— Affedersiniz, görmedim..

— Hımm.. öhhöö.. Gorürsün yakında işallah..

Bastığı yeri görmüyordu. Nereye baksa bıyık, bıyık, bıyık... Dükkânların kepenkleri bıyık bıyık sarkıyor. Vitrinler bıyıklıydı, faytonlar bıyıklıydı, atlar bıyıklıydı, minare bıyıklıydı, polis bıyıklıydı, elmalar, şeftaliler, lokumlar, pastalar bıyıklıydı. Cesaretini toplamak için içkili bir lokantaya girdi. Garsonlar bıyıklıydı, patron bıyıklıydı, masalar bıyıklıydı, şişeler, tabaklar, kaşıklar bıyıklıydı... Girmesiyle çıkm... bir oldu. Tabanları kaldırdı, caddeye yukarı koşmağa başladı. Bütün bıyıklılar ardından geliyorlardı sanki.

— Öhhöö..

— Hımmm..

— Brrr..

Oteli de şaşırmıştı. Bıyıklı bir polisten oteli sordu. Polis bir başka bıyıklı polisten sordu. Genç adam bıyıklı bir taksiye atladı, bıyıklı bir sokaktan otele döndü. Otel de bıyıklıydı. Koşaradım çıktı merdivenleri, odasına kapandı, yorganı çekti başına. Mahkûmlar, mahpuslar geldi gözlerinin önüne. Bütün mahkûmlar bıyıklıydı. Neden bıyıklıydı bütün mahkûmlar? Neden bıyıklıydılar, neden bıyıklıydılar, neden, neden, neden? Hımmm... Öhhööö... Grrr...

Genç adam gece onbir treniyle kaçtı şehirden.

***

Oturmadan anlatıyordu. Gözlerimi yıllar önceki şehirden alıp, karşımdaki bıyıklı öğretmenin yüzüne diktim:

— Demek sen de bıyık bırakırdın ha?

Bıyığını çekiştirerek güldü:

— N'aaparsın abi? Bıyıksızı erkek saymıyorlar ki oralarda.

Güldüm.

— Neye güldün? dedi.

— Hiç, dedim. Şimdi artık şekerli kahve içiliyor oralarda. Korkmadan içebilirsin şekerli kahveni.

Anlamamıştı.

— Nerede be abi?

— Kadınların pantalonla dolaştıkları yerde... Hadi çıkalım, hadi...

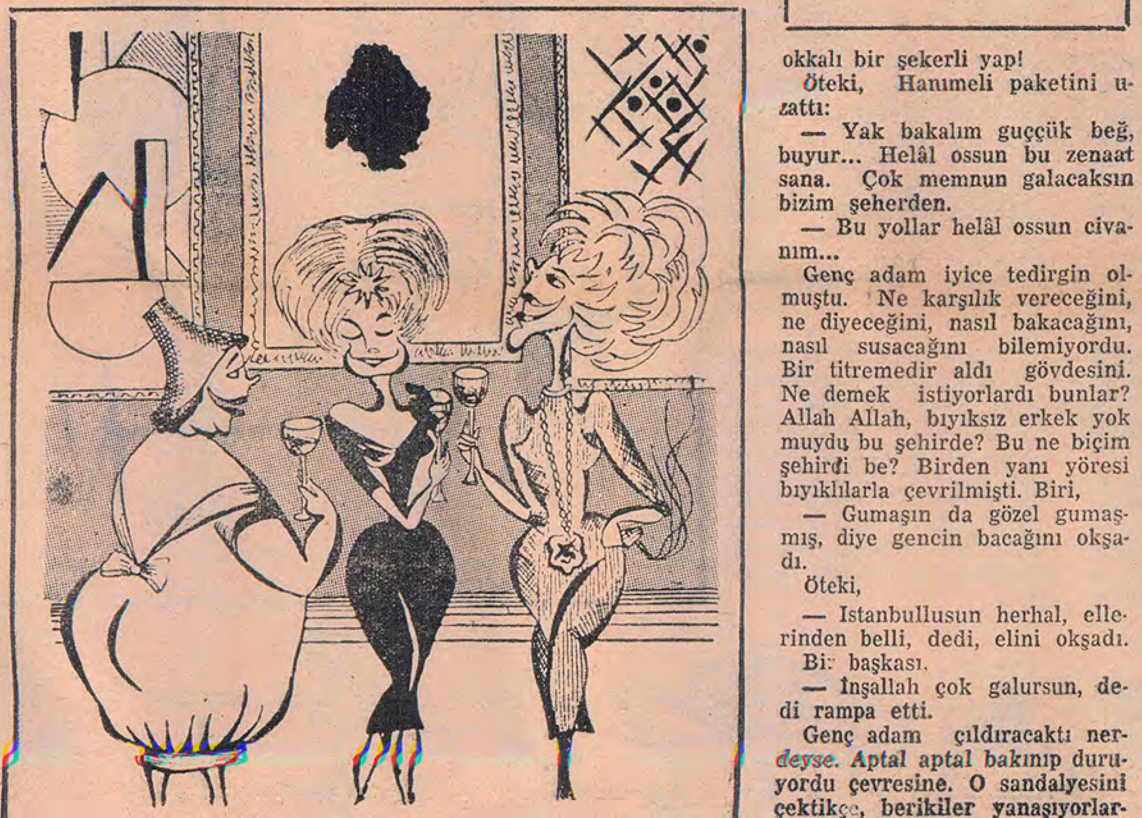

Korkmazgil, her türde başarıyla yazabilen genç bir sanatçıdır. Bu sayfaya koyduğumuz çok güzel hikâyesinde yurdumuzun acı bir gerçeği ustaca bir yergiyle anlatılmıştır. Aşağıda hayat hikâyesini kendi kaleminden okuyacaksınız.

•

HÜSEYİN KORKMAZGİL

Bir kıtlıkta Gürün'de doğmuşum. Adımı Hasan Hüseyin koymuşlar. Bir kıtlıkta Niğde Ortaokulunda öğrenciydim. (Arpa ekmeği zor yeniyor.) Sonra Adana Erkek Lisesinde okudum. Haftalık iki ayrı okul gazetesi çıkarıyordum. Sonra — elimde olmayarak — Gazi Eğitim Enstitüsünü bitirdim. Yedi ay Türkçe - Müzik öğretmenliği yaptım. Bıraksalar daha da yapacaktım. 1951 de D.P.'nin hışmına uğradım. Öğretmenlikle birlikte bir sürü şiir, hikâye ve tiyatro denemeleri de güme gitti.

Hapishane, çanta sırtta askerlik, işsizlik derken, yıl 1954 oldu. Arzuhalcilik yaptım, dâva izledim, resim yaptım, toprakla uğraştım, hayvan yetiştirdim, odun kırdım, şiir yazdım, hikâye yazdım, radyofonik piyes yazdım, akıl sattım (kendime yaramıyan cinsinden), gezdim, halkı dinledim ve inadım inat, yaşamağa çalıştım. 27 Mayıstan hemen sonra Akis dergisine girdim.

Çeşitli dergi ve gazetelerde şiir, mizah hikâyesi, fıkra, inceleme v.b. yazmaktayım.

İyi bir mizahçı, iyi bir şair, iyi bir tiyatro yazarı olmak... İşte bütün derdim bu! Her işin ustasına saygım büyüktür. Halkımı seviyorum. Dilimi seviyorum. Ülkemin geleceğine inanıyorum. San'atçı olarak dilediğim kadarını veremediğim için utanıyorum.

TÜSTAV ARŞİVİ

OLAYLAR-Alaylar

MART İÇERİ PİRE DIŞARI

Tilkilerin, pirelerinden nasıl temizlendiklerini duymuşsunuzdur. Tilki, pireler yüzünden kaşınmaktan bunalınca, ağzınca çalı, paçavra gibi birşey alır, kıçın kıçın ve yavaş yavaş dereye girermiş. Tilki suya yavaş yavaş girdikçe pireler de ıslak yerlerden kuru yerlere sıççraya sıçraya, tilkinin başında, burnunda toplanırlar, en sonunda ordan da tilkinin ağzındaki paçavraya üşüşürlermiş. Tilki, üstündeki bütün pireler paçavraya doldu mu, paçavrayı suya bırakır, karaya çıkarmış...

Bu tilki kurnazlığını ben size neye anlattım? Haa, evet evet, AP temizleniyor ya, tilkinin pireleri aklıma geldi.

İLÂN

Bizim gazetelerin hemen hepsi satışla değil, ilânla beslenirler. İlânları kesildi mi, can damarları da kesilir. Bunu iyi bilen iktidarlar, resmî ilânı basının dizgini olarak kullanırlar.

Devlet kendisi bir Resmî ilân gazetesi çıkarsa, her yıl bütçeden 30 milyon lira tasarruf sağlanır, hem de ayrıca bu gazetenin satışından kazanç elde edilir. Ama bizde hiç bir iktidar bunu yapmaz ve bu yoksul halkın bin zorlukla ödediği vergiler, devletin resmî ilânı yoluyla birkaç gazete patronunun kasasına ve kesesine akar.. Eski C.H.P. iktidarı böyle yapmıştı, D.P. iktidarı böyle yaptı, şimdiki iktidar yine böyle yapıyor.

Sorarsanız,

— Devlet ilân vermese, gazeteler kapanır. basını destekliyoruz... derler...

Sanki ille de batmamaları pek gerekliymiş gibi. Aslında desteklenen gazete patronlarının kasaları, masaları ve keseleridir.

Bir gazete ilân alamadı mı durumu kötü demektir.

Zübük'ün birinci, ikinci sayısında kendi özel ilânları vardı. Geçen sayımızda ilân olmadığını gören bir okurumuz geldi,

— Zübük'ün durumu kötü... dedi.

— Neden? Diye sorduk.

— Baksanıza ilânlarını kesmişler... dedi.

BİRİNCİYİZ

Bu Batılılar oldum olasıya hakkımızı yerler. Yine bize bir haksızlık yapmışlar. Uluslararası bir İstatistiğe göre, pahalılıkta Türkiye ikinci geliyormuş. Dünyada inanmam, mutlaka birinciyizdir. Kırk yılda bir, birinci olduğumuz bir iş var, onda da hakkımızı yiyorlar. Resmî makamlar hakkımızı aramalıdırlar.

BİR DELİ

Geçen haftanın en önemli olayı, gazetelerin de yazdığı gibi Meclis'teki delinin sözleridir. Adamın biri, Meclis'in dinleyiciler bölümünden,

— Bunlar çetedir... filân diye ileri geri bağırmış.

Yakalanıp dışarı atılan adamın, deli olduğu sonradan anlaşılmış.

Gazeteler bu haberi «Meclis'te bir deli» başlığıyla verdiler.

İnsan bu başlığı okuyunca ne kadar seviniyor değil mi? Hepsi hepsi bir tanecik, eski Meclis'te böyle miydi?.. Ne var ki eskiden deli güllâbiciliği edildiğinden böyle haberleri gazeteler yazamıyordu.

Topu topu bir tane, o da din-

sonra yağla balla besleriz. Eskileri ne çabuk unuttuk...

SEN NİYETE BAK!

Birçok şeyler değişti, ama çoğumuz bu değişenlerin pek farkında değiliz. Bikere eski Osmanlıca dil değişti. Üniversiteli, uyanık bir genç kız, söz arasında «hiç mesânesinde» deyip dinleyenleri güldürmüştü. Artık «mesabe» yi bilen anlayan kalmadı.

Gazetelerdeki, kadınların ölüm ilânlarında «salihatı nisvandan Aliye Hanımefendi vefat etti», «Salihatı nisvandan Fitnat Hanımefendi öldü» gibi ilânları okuya okuya, «salihat-ı nisvan»ı rahim kanseri gibi bir kadın hastalığı sanan bir genç kız da,

— Bugünlerde salihatı nisvandan ne kadar çok kadın ölüyor, sârî galiba... demiş.

Yine üniversiteli, aydın bir genç kız da geçen gün şöyle dedi:

— Cigara verdi. «İçmem» dedim. «Niyetli misiniz?» diye sordu. Bir kızdım ki...

— Neden?

— Ona ne benim niyetimden? Herkesin iyi niyeti kendisine...

Genç kıza «niyetli» teriminin «oruçlu» anlamına geldiğini, niçin böyle söylendiğini zorlukla anlatabildik.

Gazetede okuduğum bir iftar haberi bu «niyet» olayını hatırlattı. Bilindiği gibi, iftar yemeğini niyetliler, yani oruçlular yer. Ama D.P. iktidarında Eyüp Sultan'da açık iftar sofrası kurulur, bütün niyetsizler iftarda oruç bozarlardı.

Geçenlerde Cumhurbaşkanı Sayın Gürsel de dört partinin başkanlarıyla ileri gelenlerine Çankaya'da iftar yemeği vermiş. İyi, hoş, güzel, afiyet olsun ama, iftar sofrasında oruç bozanlar bakalım niyetli miydiler...

HEMŞİRE - BİRADER

Cerrahpaşa Hastahanesi hemşirelerinden biri, delikanlıya verdiği randevuya gelmeyince, delikanlı da kızmış, gece, hastanenin hemşireler yatakhanesine dalmış. Hemşirelerin kahkahalarından şaşıran delikanlı, herhalde şaşkınlıktan ya da bozuntuya vermemek için,

— Bu ne hal be! Yarın sizi rapor edeceğim! Burasını meyhaneye çevirmişsiniz!» demiş, sonra da,

— Özür dilerim! diyerek çıkmış ama, hemşire kızlar bırakırlar mı? Delikanlıyı mahkemeye vermişler. Mahkemede, özür dilediği anlaşılınca delikanlı beraet etmiş. Beraetten sonra delikanlı, tanıklık eden hemşirelere,

— Bu akşam da başka yatakhaneyi teftişe geleceğim! demiş.

Ben bir noktayı anlıyamadım: özür dilediğine göre, hemşireler delikanlıyı neden mahkemeye vermşler? Herhalde kızlar, delikanlı neden özür dileyip çıktı diye kızmış olacaklar. Eğer böyleyse, sözünde durup teftişe gelecek mi diye amma heyecanla yolunu bekliyorlardır. İster misiniz, bu sefer de sözünde durmadı, bizi kandırdı, iğfal etti, diye delikanlıyı mahkemeye versinler... Evet, evet, böyle olacak...

Geceleyin tek başına taksiye binen bir hanıma,

— Aman, ya kaçırırlarsa?.. demiştim de, genç kadın üzgün,

— Kaçırmıyorlar, kaçırmıyorlar... demişti.

Hastanelerde sanki hemşire var da neden birader yok? En iyisi delikanlının hastaneye birader olmasıdır.

ÖLMEK VAR DÖNMEK YOK

Ben Eminsu'lardan yanayım. Onlara haksızlık yapıldığına inanıyorum. Haksızlık yalnız, ağa denilen 55 doğuluya, 147 üniversite öğretim üyesine değil, 7000 subaya da yapıldı. Ama birşeye de inanmıyorum: Yeniden orduya dönebileceklerine... O kadar inanmıyorum ki, kendileri iktidara geçip hükûmeti kursalar, Eminsu'ların orduya dönmesini istemiyeceklerdir.

Geçenki bir toplantılarında «Ya öleceğiz ya döneceğiz!» demişler.

Askerî okuldayken:

«Ölmek var, var, var, dönmek yok, yok yok!..» diye marş söylerdik. Şimdi bu marşın tersini söylüyorlar:

«Ya ölürüz, ya döneriz!»

Ölmeğe gelince, ölmek hepimize var, ama orduya dönebileceklerini hiç ummuyorum.

Dönmelerini istemediğim sanılmasın, iş benim isteğime kalsa... Dönebileceklerini ummuyorum da, üzüntüleriyle büsbütün üzülüyorum.

KIRK EŞKİYA

Geçen gün gazeteler yazdı; gayretli polisimiz İstanbul'da bir gece içinde, kumar oynanan dokuz kulübü birden basmış. Bu nasıl iştir, hiç anlıyamıyorum. Neden bir gece içinde dokuzu birden basılıyor? Teker teker basılamazmı? Yoksa o dokuz kulüpte kumar oynandığını son gün mü haber aldı?

Dikkat ederseniz, kumarhane, esrar tekkesi, randevuevi baskınlarında da böyle oluyor? Polis aylarca duruyor, duruyor, artık durmaktan canı mı sıkılıyor, yoksa birden gayrete mi geliyor, artık sabrı mı taşıyor, her nasıl oluyorsa, bir de bakıyoruz, bir gece içinde yirmi kumarhane, ya da on beş randevuevi basılmış, otuz esrar tekkesine baskın verilmiş...

Pekiy, nasıl oluyor bu? Bunların hepsini bir günde öğrenmiyor ya... Herhalde bir-iki rendavuevi, kumarhane, kulüptekke basmayı kendine yediremiyor, olunca olmalı diyor, bunları bir bir biriktirip biriktirip dokuz, on tane olunca,

— Ya Allah bismillâh!.. deyin bir gece içinde yürüyor üstlerine...

Başka türlü nasıl olabilir? Bizim polislerimiz bir kulüp, bir kumarhane, iki randevuevi, üç tekke basmaya katiyen tenezzül etmiyor, perakende işlerden hoşlanmıyor, zorla değil a, toptancı... Bir-iki uygunsuz yer haber alırsa, kılı bile kıpırdamıyor, bırakıyor çalışsınlar, biriksinler...

Kervan kabadayısı fıkrası çok bilinir ya, yeri geldi. Hani zengin bir kervanı korumak için çok pahalıya bir kabadayı kiralamışlar. Kabadayının bıyıkları palasından, palası boyundan uzun...

Eşkiyalar kervanı bastırıp soymuşlar, ama kabadayının kı-n kıpırdamıyor. Eşkiya reisi, kervanbaşıya,

— Koruyucunuz yok mu? demiş.

— Var, işte şu koca bıyık!..

Yer misin yemez misin, yatırmışlar kabadayıyı filsinirinin altına... Bir, iki, üç...

Kırkıncı sopada kabadayı,

— Haha haaaytt!.. diye bir nağra urup dikilmiş ayağa, çalmış palayı, çalmış palayı, eşkiyaların kellelerini gövdelerinden ayırmış.

Kervanbaşı,

— Pek şaştım efe, demiş, sende bu yiğitlik vardı da, kervan soyulmadan neden kendini göstermedin?

Kabadayı bıyık burarak,

— Ben, demiş, kırktan sonra kızarım...

Kervanbaşı,

— Aman yiğit, demiş, seni sopalayacak kırk eşkiyayı her zaman ben nerden bulayım? Hadi var git güle güle...

Bizim polisimiz de bir-iki kumarhaneye, randevuevine, tekkeye aldırmıyor; ille sekiz-on olacak ki, kızsın da.

— Haha haaaytt!... diye nâğra urup bir gecede hepsini bassın... İyi ama yiğitim, biz her zaman seni kızdıracak uygunsuz sekiz - on yeri nasıl bir araya getirelim?...

Bir gecede sekiz kulüp... Bir gecede on randevuevi... Bir gece de onbeş kumarhane, bir gece de oniki tekke...

Bunda bir dalga var ama bir türlü ne olduğunu anlıyamıyorum.

İŞTE OLUYOR!

Rıfat Ilgaz bir hikâye getirmişti. Hikâyede anlatıldığına göre, Türkiye'ye bir yardım konusunu incelemek için gelen bir heyet, yapılacak yardımdan daha çok ödenek, yolluk, molluk alıyor.

— Rıfat, bu kadarı da olmaz artık, dedim, mizah hikâyesidir, elbet mübalâğa olur ama, ölçüyü kaçırdık mı kimse inanmaz...

Bir de o günkü gazetelerde şu haberi okumıyayım mı?

«Et ve Balık Kurumunun Japonya'dan getirttiği üç kişilik uzmanlar heyeti, beş aydanberi memleketimizde boş oturmaktadır. Şimdiye kadar kendilerine 400 bin lira ödenek ve yolluk verilmiştir.»

Gerçekte olan akılsızlıklar, acayiplikler, insanın hayalini bile aşıyor. Biz bunu hikâyede yazsak «olmaz böyle şey, atıyorlar!» derdiniz. Bakınız, hikâyede, masalda bile olmayan, bizim memlekette oluyor işte!...

İSTER İNAN İSTER YAT YUVARLAN

İzmir'de Çiğli Hava Alanında yabancı firmalar çalıştırdıkları Türk işçilerinin haklarını vermiyorlarmış. İşçi Sendikaları Başkanı Burhanettin Asıtay gazetecilere, bu olaydan ötürü, şöyle demiş:

«Hiç bir yabancı firmanın bu vatanın sahibi olan Türk işçisine hakarete hakkı yoktur. Bu memleket müstemleke değildir.»

* * *

Bir Amerikan hava alanında çalışan Amerikan Gizli Haber Alma Servisinde görevli, Amerika'da bir Amerikalı kadınla evli Amerikan Yarbayı Edward'ın evinde, bir Amerikan okulunda öğretmenlik yapan Amerikalı metres Miss Gros ölü bulununca Amerikan polisine telefon edilmiş, gelen Amerikan polisleri Amerikan askerî makamlarına durumu bildirerek, Amerikalı kadın Amerikan hastahanesine kaldırılmış, Amerikan subayları da Amerikalı yarbayı Amerikan

TÜSTAV

TÜSTAV ARŞİVİ
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

DÜNYA MİZAHINDAN ÖRNEKLER

DANIMARKA

TOPLA TOPAÇ

Hans Christian ANDERSEN

Bir topla bir topaç başka bir sürü oyuncak arasında bir kutuda duruyorlardı, topaç topa dedi ki:

«— Böyle hazır bir kutuda yanyana bulunurken evlenip karı-koca olsak olmaz mı?» Marokenden dikilmiş olduğu için kendini kibar bir kız yerine koyan top bu teklife dudak kıvırdı, cevap bile vermedi.

Ertesi gün oyuncakların sahibi oğlan geldi, topacı alıp götürdü; sarı-kırmızı boya ile güzel bir süsleyip tam ortasına da altın başlı bir pirinç çivi çaktı. Topaç bu donangı ile dönerken seyrine doyum olmuyordu! Tekrar kutuya konduğunda topa seslendi: «Hele bir yol bana bak da güzelliğime vurul. Benimle yine evlenmek istemez misin? Birbirimize öyle uygun düşeceğiz ki! Sen sıçrarsın, ben de döner dansederim, bizden mükemmel çift olmaz.» «Öyle mi sanıyorsun?» dedi top. «Ama sen biliyor musun ki benim anam babam maroken terlikti ve karnıma da bir İspanyol mantarı koydular.» «Sen marokenden yapıldıysan beni de abonoz ağacından yonttular.» diye karşılık verdi topaç. «Üstelik Belediye Başkanı beni kendi eliyle tornadan geçirdi, özel torna makinesinden, yaa! Beni okşadı, sevdi.»

«Neden bileyim bunun doğru olduğunu?» diye sordu top.

«Eğer yalan söylüyorsam bir daha kamçı yüzü görmiyeyim.» diye andıçtı topaç.

«Kendini övmeyi nasıl da biliyorsun?» dedi top, «Ama dediğin doğru olsa bile ben yine seninle evlenemem, çünkü bir kırlangıca sözlü gibiyim. Ne zaman havaya zıplasam yuvadan başım uzatıp: «Beni ister misin?» diye soruyor. Açıktan değil ama içimden evet dedim, bu ise yarı nikâhlanma sayılır, ama söz veriyorum, seni de hiç unutmıyacağım.»

«Amaaan, unutmıyacakmış!» diye alaylı, öfkeli bir karşılık veren topaç, topa sırtını döndü ve onunla bir daha konuşmadı.

Ertesi gün oğlan gelip bu sefer topu göttürdü. Topaç onun bir kuş gibi havaya sıçradığını görüyordu, sonra o kadar yukarı fırlamaya başladı ki, topacın gözü ilmiyordu. Ama her defasında yine geri geliyor, yere değmesiyle yine geri zıplaması bir oluyordu. Bu belki özlemden, belki de karnındaki mantardan ileri geliyordu. Böyle dokuz on kere indi çıktı, çıktı, indi... Ve birdenbire bir daha gözükmez oldu.

Çocuk çok aradıysa da topu bir daha bulamadı. Ortadan sır olmuştu.

«Ama nereye gittiğini ben biliyorum» diye düşündü topaç gözü geçirerek; «kırlangıç yuvasına gitti ve sevgilisiyle evlendi!» Böyle düşündükçe topacın topa sevgisi artıyor, onu alamamış olmanın üzüntüsüyle karışarak yüreğini yakıyordu. Başkasını almak için kendini yüzgeri etmesi de ayrıca zoruna gidiyordu. Topaç sahibinin kamçısıyla dönüyor, vızıldıyor ama zihninde hayali gittikçe güzelleşen topu hiç unutamıyordu. Böyle uzun zamanlar geçti... Ve bu sevda eskidi, bayatladı. Top da artık genç sayılmazdı.

Ama bir gün başına devlet kuşu kondu, onu alıp baştan başa yaldızladılar. Bu derece güzel olduğunu hiç görmemişti. Öyle sevindi ki dönerken etekleri zil çalıyordu: O artık bir altın topaçtı. Bu eylence birkaç gün sürdü ve bir defasında keyfinden çok hızlı zıplamış olmalı ki, gözden kayboluverdi. Tıpkı top gibi o da sır olup gidivermişti. Arandı, tarandı, bodrum kata bile bakıldı, bulunamadı.

Topaç ne olmuştu?

Yazık ki çöp sandığına düşmüştü; pis, iğrenç şeylerin arasına. Lâhana kökleri, süprüntü, kırıntı, dam oluğundan sürüklenip düşen döküntüler hep orada birikmişti. Topaç pek üzüldü «Ne berbat talihim varmış, yaldızlı kılıgımla çöp kutusuna düşmek, bu iğrenç şeyler arasına karışıp gitmek ne acı!» diye yanıp yakıldı. Gözleri karanlığa alışınca, uzun lâhana kökleri arasında ne olduğu belirsiz yuvarlak birşey gördü. Çürük bir elmaya benziyordu ama elma değildi. Bu yıllarca çatı oluğunda yatıp, yaşlan, soğuk ve sıcaktan şişip patlamış, rengi uçmuş, gururlu maroken topun tâ kendisiydi.

«Tanrıya şükür, içimize kendisiyle iki lâf edilecek birisi daha geldi» dedi top, yaldızlı topacı yan gözle süzerek. «Beni bir zaman güzel bir kızın eli marokenden dikmiş, karnıma da bir İspanyol mantarı yerleştirmişti. Şimdi hangi keskin göz varsa gelsin de beni bu halimde tanısın! Oysa ben bir kırlangıçla nişanlıydım, nerdeyse evlenecektim. Tam o sırada kara yazım beni dam oluğuna düşürdü ve orada tam beş yıl çile doldurttu. Islana kuruya şıştim, bu hallere düştüm. Benim gibi ufacık bir top olun da, o beş yıllık işkence, o dayanın bakalım!»

Topaç hiç sesini çıkarmadı, bilgiçlik vermedi ama dinledikçe içi burkularak anladı, inandı ki bu onun ilk göz ağrısı, eski sevgilisiydi. Derken hizmetçi kız geldi, çöp sandığını devirip dökmek istedi ve tam o sırada «Hoppala yaldız topaç da buraya nasıl düşmüş?» dedi ve onu alıp götürdü, ama topun farkında bile olmadı.

Topaç ailede yeniden eski yerini aldı, övüldü ve oynandı; topun adını bile anan olmadı. Eski sevgilisini topaç da bir daha anmadı; bir sevgili beş yıl dam oluğunda yatar da şişim şişim şişer ve patlarsa onun sevgisi mi kalır, anısı mı? Çöp sandığında rastlanan eski sevgiliye bilgiçlik bile verilmez!

AZİZ NESİN'İN YENİ KİTABI:
BİZ ADAM OLMAYIZ
İÇİNDE BİRBİRİNDEN GÜZEL 15 HİKAYE
Kahkahalarla gülerek okuyacağınız ve hiç unutamıyacağınız bir kitap

BUGÜN ÇIKTI
Fiyatı: 3 Lira
Senenin en güzel kitabı: Biz adam olmayız

SERBEST MAHALLE

Asker kasketimi kafese
Kuşu başıma koydum çıktım
— Ne o? dedi kumandan sokakta
Selâm vermek yok mu artık?
— Hayır, dedi kuş:
Selâm vermek yok artık
— Afedersiniz, dedi kumandan:
Ben var sanıyordum da
— Zararı yok, dedi kuş,
Herkes yanılabilir.

Jacques Prévert
Çev: S. E.
(Yeni Ufuklar'dan)

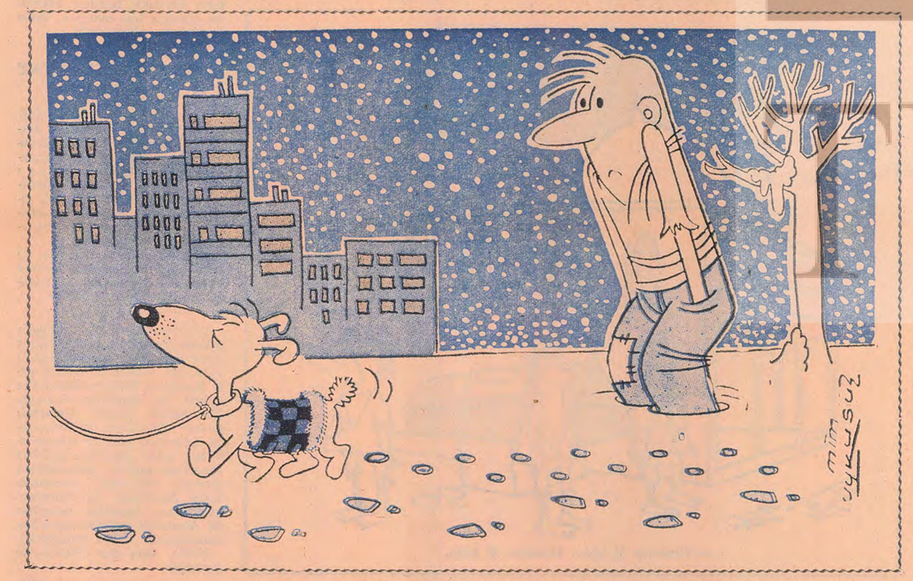

BASKI DEGİL BASIM

TÜRK mizahçılarının, hepimizin ustası Yusuf Ziya Ortaç «İsmet İnönü» adlı kitabının dördüncü basımı için gazetelere şu ilânı verdi:

«İsmet İnönü - 4 Dördüncü

baskı».

Bu ilânı, gazetelerde okuyup ürkenler şöyle yorumluyorlar: Birinci baskı: İnönü'nün Başbakanlığı.

İkinci baskı: İnönü'nün Millî Şefliği.

Üçüncü baskı: İnönü'nün muhalefet önderliği.

İlânlarda dördüncü baskıyı görenler «Eyvah, yine mi!..» diye korkuyorlar. Aslında korkacak birşey yok; bir kelime yanlışlığı: «İsmet İnönü -Dördüncü Baskı» değil, «İsmet İnönü Dördüncü Basım» olacak... Baskı başka, basım başka...

Not: Zübük, çıkışını kutlayan Akbaba'ya teşekkür eder.

DÜNYADA BÜYÜK GÜRÜLTÜLER ÇIKARAN KİTAP:

KADIN NEDİR?

YAZAN: SİMONE DE BEAUVOIR.
ÇEVİREN: ORHAN SUDA

Bu kitap Fransa'da iki yıl içinde 97 kere basılmıştır. Amerikada da bir yıl içinde dört kere basılmış ve şimdiye kadar Amerikada onikinci basımı yapılmıştır.

KADIN NEDİR?

Şimdiye kadar satış sağlamak amaciyle seksoloji konularını sömüren pek çok kitap yayınlanmıştır. Fakat bu eser, o cins eserlerden değildir. Tamamiyle ilmi bir eserdir. Her ana-babanın her kadının, her kocanın, her genç kızın mutlaka okuması gerekli bir kitaptır. Hiç çekinmeden bu kitabı çocuklarınıza okutmalısınız.

KADIN NEDİR?

Kitabın yazarı, bütün dünyanın tanıdığı ünlü bir Fransız kadın yazardır: Simone De Beauvoir'in bu eseri bütün dünya dillerine çevrilmiş her dilde beş-altı kere basılmıştır. Kitabın orijinal adı «Le Deuxième Sexe — İkinci Cins»dir

KADIN NEDİR?

Bu kitap, kadının ekonomik ve cinsel kurtuluşu yolunda açık, cesur ve bilgili bir çıkıştır. Kitap, bütün dünyada çeşitli ve geniş tartışmalara yol açmıştır. Kitabın yazarı Simone de Beauvoir, 1954 de «Goncourt» edebiyat armağanını kazanmıştır.

İSTEME ADRESİ

DÜŞÜN YAYINEVİ

Cağaloğlu, Nuruosmaniye, Gazi Sinanpaşa Sok. No. 12 İstanbul.

Amca Bey'in kolunun altında Cemal Nadir'in imzası.

ESERLERİMİZE her gün not vermek lütfunda bulunan okuyucular arasında, benim sezişime göre, üç çeşit dikkatli insan var:

1 Bir bakışta eserin mânasını kavrayıp güler geçer!

Bu tip dikkatlilere iş adamları, yolcular ve bilhassa kadınlar arasında rastlanır!

2 Eserin mâna ve nüktesini gereğince anladıktan sonra onu kaldırıp bir kenara atmaz. Dakikalarca üstünde durur... düşünür... âdeta esere ameliyat yapar!... Eser sahibinin aklından bile geçmiyen mâna ve imâları o, çizgi ve kelimeler arasında arar!... Fakat gariptir, bazan bulur da!...

Bu tiplere de kolleksiyon meraklıları, sanat amatörleri, issiz, hazır yiyiciler arasında rastlanır!...

3 Bunlar hepsinden yamandır. Hed birinciler gibi bir bakışta eseri kavrarlar; hem ikinciler gibi eserin üzerinde durup olmadık mânalar çıkarırlar, hem de, fazla olarak, ellerine kalemi, kâğıdı alıp ve üstüne on bir kuruşluk da posta parası verip eser sahibini sual yağmuruna tutarlar!...

Meselâ: «Aziz üstad», diye yazarlar, «falanca karikatürünüzdeki ağacın üstünde bir kuş var, onu falanca zata benzetmekle ne kadar isabet buyurmuşsunuz!»

Oysa ki, siz eserin mânasını tamamlamak için karikatürde masum bir ağaç ve bir de masum kuş çizmekten başka birsey yapmamışsınızdır!..

Dikkatini daha ileri götüren bir okuyucu da işittiğime göre siz gülmeyi çok seven ve çok gülen bir kimse imişsiniz. Böyle olduğu halde «dınız neden Nadir Güler?» diye sorar.

Yine bu üçüncü kategoriden bir okuyucum dikkat ve merakını tatmin etmek için mektup yazmayı da az görmüş olacak ki bir gün karşıma çıktı:

«Sen dedi çalıştığın gazeteden ne alıyorsun?» «Aylık» dedim.. «Ne kadar?...» «Şu kadar!» «Peki, gazete her gün ne kadar basıyor?» «Bu kadar!» Sayın okuyucumun tüyleri diken diken oldu: «Yahu, dedi, aldatıyorlar seni bu Babıâli caddesinde!...» «Neden?» diye bu sefer ben merakla sordum: «Tabii aldatıyorlar, dedi, hesaplasana bir kere: Her gün oturup şu kadar bin gazeteye karikatür çizdiğin halde bu kadar aylık alıyorsun. Tanesi kaça geliyor biliyor musun? Tam 17 paraya!...»

Dikkati çok, fakat gazete baskısı ve klişe tekniği akkında bilgisi hiç yok olan bu iyi yürekli vatandaşa durumun bu kadar korkunç olmadığını anlatıp yatıştırmak için tabii epyece nefes tüketmek icap etti!

İşte bu üçüncü tip okuyucuların ekseriya birleştikleri bu soru gerçekten önemli, gerçekten dikkat ve merakı çekiçi bir meseledir. Fakat bu meseleyi, çok kere yine okuyucular, kendi aralarında çözmeğe kalkarlar.

«Zahir çok geziyor da çok görüyor!» Yahut «Besbelli çok okuyor!» Yahut da «Belki çok konuşuyor!» ve nihayet çok yemeğe, çok içmeğe, çok uyumağa, hattâ çok rüya görmeğe kadar çeşitli tahmin ve hüküm yürütürler! Gerçi çok okumanın, çok gezip görmenin bir zekâ egzersizi olduğu muhakkaktır. Fakat dünya ve cemiyet olaylarında zekâyı kamçılayan bir kudretin, bir münebbihin bulunduğunu da unutmamak lâzımdır. Ve böyle olduğu içindir ki bizler, elde kalem, gözler ufukta, kafiye düşünen şair taslakları gibi mevzu düşünmekten ziyade «kendinden komik» hâdiseleri kâğıtlara çizivermekten başka birşey yapmayız!...

On beş yıl önce (27 Şubat 1947) ölen, Türk mizahının ustalarından ünlü karikatürcümüz Cemal Nadir'in okurlarını anlatan güzel bir yazısını sunuyoruz. Birinci, sekizinci ve bu sayfada birer şaheser olan üç karikatürünü veriyoruz.

— Sana ne oldu arkadaş?
— Dün altıma bir karaborsacıyı gömdüler!..

Cemal Nadir, yarattığı Amca Bey ile. —kendi fırçasından—

DÜŞÜNEN ADAM

DEMOKRASİNİN KALESİ

Bugünlerde yeni bir politika tartışması başladı. Bir takımları şöyle diyorlarmış:

«Türkiye'de bir dikta kurulursa Amerika ile münasebetlerimizde bir değişiklik olmaz. Yeter ki, Türkiye, Amerikadan yana olsun... Diktatörlük de kurulsa Amerika yine yardım eder.»

Bunların karşılarında olanlar da şöyle diyorlarmış:

«Amerika, demokrasi cephesinin savunucusudur. Nasıl olur da bir diktatörlükle işbirliği yapar? Bizde diktatörlük olursa, Amerika yardımını keser.»

Bu görüşlerden hangisinin doğru olduğunu anlamak için geçmiş olaylara bakmalıyız.

Franko İspanyası Faşist diktatörlüktür ve Amerika onunla dosttur.

Tito Yugoslavyası komünisttir, Amerika ona yardım eder.

Demek ki, bir ülkede demokrasi olup olmaması Amerika'nın hiç de umurunda değildir; ister demokrasi olsun, ister olmasın, yeter ki o ülke demokrasinin kalesi olsun...

Haydi İspanya ile Yugoslavya'ya bir bahane buldular, ya kendi yakın geçmişimizi ne çabuk unuttuk?

Türkiye'de demokrasi yok, diktatörlük kuruluyor diye Amerika pek mi üzülmüştü, yardımını kesmiş miydi?

Demokrasinin «d»si olmayan ülkemizde «Türkiye demokrasinin kalesidir» diye övünüp duruyorduk. Sam Amca da kıs kıs gülüyordu bize... Hattâ o sıralarda bir ayaklanma olursa Amerikan ordusunun mayna etmek için geleceği, bu yolda konuşmalar olduğu söylentileri bile çıkmamış mıydı?

Biz, demokrasiyi istiyorsak, kendimiz için istemeliyiz, yoksa Amerika'ya kendimizi beğendirmek için değil... İlle de kendimizi başkalarına beğendirmeğe, yabancılara yaranmağa çalıştıkça, beğüne gülünç olur, demokrasiyi de kuramayız.

Türkiye'de demokrasi olmuş, diktatörlük olmuş, padişahlık olmuş, Amerika'nın hiç de umurunda değil. Yeter ki, Osmanlıların Eflâk'taki, Buğdan'daki, Basarabya'daki uçbeyleri gibi, Türkiye de demokrasinin kalesi olsun. Bizim işimiz kalecilik... Kale kovaya dönmesin diye kovalisyonu da kurduk işte...